

Даниленко Н. Б.,

к. е. н., доцент,
Львівський інститут менеджменту,

Радько А. А.,

к. е. н., доцент,
Таврійський національний університет
імені В. І. Вернадського

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ РИЗИКІВ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Однією з найважливіших форм прояву глобалізаційних змін у економіці країн є формування міжнародного поділу праці, рух у масштабах усієї планети виробничих, людських, фінансових, інформаційних ресурсів. стандартизація законодавства, економічних і технічних процесів. Поява та становлення глобалізованих ринків зумовлює зростаючу залежність розвитку економік країн світу від зовнішніх чинників. За даними експертів, зазначена залежність для розвинених країн становить у середньому 30 %, а для ринків, що розвиваються, до 60 % [1]. Слід зазначити, що згадані закономірності розвитку глобалізації ринкових процесів у світі відбуваються нерівномірно на різних видах ринків і в різних регіонах. До прикладу, глобалізація фінансової системи, або інформаційна глобалізація перебувають на значно вищій стадії розвитку та взаємопроникнення, ніж, наприклад, глобалізація ринку праці. З іншого боку, рівень інтеграційної співпраці європейського або північноамериканського регіонів значно вищий за рівень взаємозалежності економік азійського чи африканського регіонів.

Актуальним прикладом зазначеної ситуації для України є ускладнення отримання зовнішніх позик через прогнози згортання монетарної політики США, який спостерігається протягом останніх місяців. У другій половині 2013 року влада повинна сплатити 5,6 млрд дол. для розрахунку за зовнішніми боргами. Через певне зниження попиту на нашу експортну продукцію на зовнішніх ринках (про яке мова піде нижче) і зменшення золотовалютних запасів до критичного рівня (за минулий рік вони впали на 7,4 % — найнижчого рівня з 2006 року) актуальним залишається питання отримання додаткових позик на зовнішніх фінансових ринках. За словами директора департаменту торгової та міжнародної фінансової політики Міністерст-

ва фінансів України Г. Пахачук, Мінфін готовий вийти на ринок запозичень за умови прийнятної ціни на папери, при цьому ціна у 10 % річних є зависокою для України. Але показник доходності за суверенними єврооблігаціями у серпні поточного року вже становив 9,7 % і подальший прогноз — наближення до 10 %. Основним чинником визначення зазначеної ціни є монетарна політика Федерального резерву Сполучених Штатів, яка своєю чергою цілком залежить від макроекономічної ситуації в країні. У міру посилення позитивних тенденцій в економіці США ФРС планує згорнути програму «кількісного послаблення», що призведе до зменшення «вільних доларів» в обігу та знизить стимули інвесторів до вкладення їх у ризикові активи ринків, що розвиваються, включаючи й Україну.

Загалом же ж для найбільш розвинутих і високо інтегрованих європейських країн сучасна ситуація характеризується недостатнім рівнем синхронізації макроекономічної державної політики. Йдеться про те, що митна та монетарна політика в рамках угод ЄС винесена на наднаціональний рівень, тоді, як фіскальні та регулюючі механізми державного управління залишені у компетенції національних урядів. Цей факт значною мірою спровокував ті кризові явища, які останнім часом навіть поставили під сумнів існування зони спільної європейської валюти. Отже, вихід з кризової ситуації країни Євросоюзу шукають у стратегії, спрямованої на подальше зближення та узгодження функціонування національних економік. Так, у лютому поточного року глава Єврокомісії Ж. М. Баррозу представив поетапний план реформування єврозони, що передбачає спочатку створення загальноєвропейського Міністерства фінансів, яке з часом зможе встановлювати власні податки та випускати єврооблігації, а у перспективі (після 2018) планується створити повномасштабний бюджет єврозони, що підтримуватиме національні бюджети країн валютного союзу, які стикатимуться з економічними проблемами [2]. Відповідно, завдання та проблеми економічного регулювання економіки та її гармонізації до зовнішнього середовища є різними для різних держав та економік світу. Зокрема для фінансово-кредитного сектору країн, що розвиваються, актуальним є завдання посилення нагляду за банківською системою для її зміцнення у ситуації, коли розвинені країни використовують активну експансіоністську монетарну політику. Для економік, що розвиваються, загалом і для України зокрема, процес глобалізації зумовлює збільшення ризиковості функціонування національних економік. Особливо яскраво цей процес проявляється під час економічної кризи. Так, для України в ситуації, коли рівень експортної складової ВВП за перші два квартали 2012 року досяг значення у

53,4 %, і 40 % усього експорту становить продукція металургійної промисловості, зменшення світового попиту на метал за минулий рік зумовило втрати металургійних комбінатів на суму в 9 млрд дол. США [3]. Це сума, що практично дорівнює значенню виплат за зовнішнім боргом країни, які мають бути сплачені протягом 2013 року. Отже, традиційна для нашої країни структура експорту, що базується на вивезенні товарів низького рівня переробки, обумовлює певне покращення ситуації за високого рівня світового попиту на сировинних ринках, і обертається значним негативом за зміни ситуації. Зазначені процеси потребують зваженої державної політики, яка мала би спиратися на довготермінові прогнози та експертні оцінки економічних явищ всередині країни та за кордоном.

Щодо макрополітики уряду нашої країни, спрямованої на зменшення негативної складової глобалізаційних ризиків, то, на жаль, доводиться констатувати відсутність будь-якої стратегії, яка передбачала би довготермінові структурні зміни національної економіки з врахуванням можливих, прогнозованих наслідків впливу процесу глобалізації на макроекономічні показники. Ми так довго намагалися стати членом ВТО, а після отримання бажаного результату виявилось, що вступ до організації був підготовлений таким чином, що у жовтні минулого року Україна звернулася у ВТО з інформацією про намір підвищити мита на 371 товарну позицію. На часі актуальним стає загострення економічного протистояння з Росією та іншими державами Митного союзу. За таких умов економічна стратегія урахування зростання ризиків економічної глобалізації для країни повинна стати порядком денним засідань Ради національної безпеки. В уряді часто згадують про необхідність впровадження програми імпортозаміщення. Минулого року відповідну програму було розроблено, але вже майже рік, як ця програма залишається лише проголошенням про наміри через відсутність конкретних механізмів її реалізації та недостатність політичної волі її здійснення. Те саме значною мірою стосується впровадження інфраструктурних змін, спрямованих на зменшення енергозалежності української економіки, адже дефіцит торговельного балансу в мінус 14,4 млрд дол. США (8 % ВВП країни) у 2012 році значною мірою сформований саме закупівлею дорогого російського газу [4]. Певні позитивні зрушення у цьому напрямі з'явилися, але вони повинні набути форму цілеспрямованої стратегії. Непродумані інтеграційні заходи, відсутність довгострокової стратегії економічного розвитку зумовлюють щорічні втрати України від світової торгівлі у розмірі 14–15 млрд дол. США [5].

Подолання зазначеної ситуації можливо лише тоді, коли макроекономічна політика уряду буде спрямована не на реалізацію економічних інтересів конкретних лобістських угруповань у певній заданій ситуації, а керуватиметься довгостроковими інтересами загальнодержавного розвитку. Зазначена стратегія повинна забезпечити поступове зменшення надмірної залежності національної економіки від міжнародних чинників до прийняттого рівня, який дозволив би мінімізувати негативні ризики економічного розвитку країни, зумовлені закономірностями прояву процесу світової глобалізації.

Література

1. Понижательные риски для мировой экономики уменьшились, но подъем останется слабым — Moody's [Электронный ресурс]. — Режим доступа: news.finance.ua/ru/~1/0/all/2013/02/16/296522
2. Единое министерство финансов Европы появится в 2018 году [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://finance.obozrevatel.com/analytics-and-forecasts/27906-edinoe-ministerstvo-finansov-evropyi-poya9vitsya-k-2018g.htm>
3. Пасховер А. Так загибалась сталь / А. Пасховер // Кореспондент. — 2012. — 28 декабря. — С. 32.
4. Украина потеряла баланс [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://finance.eizvestia.com/full/ukraina-poteryala-balans>
5. Кендюхов О. Економіка-2013: одужання чи прогресуюча хвороба? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: pravda.com.ua/news/2013/24/01/

Дем'янчук Д. О.,

аспірант,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

СУВЕРЕННІ ФОНДИ ДОБРОБУТУ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ

Світова сучасна фінансова криза 2008—2009 рр., яка поступово переросла в економічну кризу, прояви і наслідки якої відчуває вся світова економіка і в теперішній час, підтвердила неспроможність ринкового регулювання процесів відтворення національ-